

دانشگاه علوم پزشکی تهران
معاونت تحقیقات و فناوری
مدیریت امور پژوهشی

آبان ماه ۱۴۰۳

نشست خبری برای ارائه پیام پژوهشی

بار ناشی از ضربه مغزی در ایران

مجری اصلی:

دکتر مهدی شریف الحسینی، مرکز تحقیقات تروما و جراحی سینا

طرح تحقیقاتی با عنوان "تعیین بار آسیب تروماتیک مغزی در ایران" توسط آقای دکتر مهدی شریف الحسینی عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران به عنوان مجری اصلی اجرا شده و در سال ۱۴۰۳ خاتمه یافته است. این پژوهش ارزشمند توانسته است به ارتقای سطح دانش و سلامت در حوزه آسیب های ناشی از سوانح و بلایا کمک نماید. در ادامه خلاصه ای از پیام پژوهش و کاربرد آن در راستای ارتقای سلامت جامعه برای استفاده از ذینفعان توسط مجری محترم به اشتراک گذاشته شده است. امید است این دستاورد بتواند راهگشای توسعه و کاربردی شدن نتایج پژوهش ها باشد.

✍️ **خود را معرفی کرده و سوابق علمی و اجرایی مرتبط با طرح حاضر را مختصر بیان کنید.**

دکتر مهدی شریف الحسینی هستم، پزشک و متخصص علوم اعصاب، و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران در مرکز تحقیقات تروما و پژوهش های جراحی سینا. عمده فعالیت پژوهشی من حول موضوع نوروتروما می چرخد. پیش از این پژوهش های متعددی در زمینه آسیب تروماتیک نخاع انجام داده ام، منتها با توجه به چند نکته، تمرکز فعلی ام را روی ضربه مغزی قرار داده ام: یکی بروز نسبتا بالای این آسیب در کشور ما به ویژه در میان افراد مولد جامعه؛ دوم آسیب های شناختی ناشی از ضربه مغزی که در بالین کمتر به آنها توجه می شود، در صورتیکه همین نواقص شناختی، فرد را از بازگشت به زندگی عادی قبلی باز می دارد و باعث مشکلات عدیده ای برای او، خانواده و جامعه می شود؛ سوم هم اهمیت مغز و فرماندهی آن بر بدن و اینکه هرگونه پژوهش منتج به بهبود دانش بشری در این زمینه به طریق اولی در عرصه پزشکی حایز اهمیت خواهد بود.

✍️ **تیم مجریان و همکاران طرح را همراه با وابستگی سازمانی آنها معرفی فرمایید.**

مرکز رشد استعدادهای درخشان دانشگاه علوم پزشکی تهران از چند سال پیش دوره ای را دایر کرد تحت عنوان دیپلم پژوهشی. هدف از این دوره، آموزش پژوهش به دانشجویان بود و کسب ورزیدگی پژوهشی توسط آنها. در

همین راستا مرکز تحقیقات تروما و پژوهش های جراحی سینا هم با جذب دانشجویان صاحب صلاحیت کافی، سعی در تربیت اصولی پژوهشگران جوان نمود. در این پروژه دو دانشجوی پزشکی به نام های سرکار خانم طاهره ملکی و سرکار خانم نگین صفری به عنوان فراگیران دیپلم پژوهشی فعالیت داشتند، ضمن اینکه جناب آقای دکتر ولی الله بایگی نیز به عنوان اپیدمیولوژیست عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران، در زمینه متدولوژی و آنالیز راهنمایی فرمودند.

✍ مخاطبان نتایج و پیام حاصل از طرح پژوهشی شما چه افراد/گروه هایی هستند؟

سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان نظام سلامت، سازمان‌های مدیریت بحران، و پژوهشگران حوزه ترومای مغزی

✍ یک عنوان کوتاه، جذاب و قابل فهم برای مخاطبان که نمایانگر پیام اصلی پژوهش شما باشد، بیان کنید.

آمار آسیب‌های سر در ایران طی ۳۰ سال: نقش قوانین ترافیکی و چالش بلایای طبیعی

✍ پیام کلیدی پژوهش شما چیست؟

بار آسیب‌های سر در ایران از ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۹ در مقایسه با میانگین جهانی و خاور میانه، کاهش قابل توجهی داشته است که می‌تواند مرهون اجرای قوانین ترافیکی (کمر بند و کلاه ایمنی) باشد. اما بلایای طبیعی مانند زلزله‌های منجیل و بم باعث جهش‌های ناگهانی در آمار شده‌اند. بنابراین تداوم این روند کاهشی، نیازمند تقویت پیشگیری، آمادگی برای بلایا و مراقبت اصولی از مصدوم شدگان است.

✍ پیام پژوهشی خود را در قالب زیر بسط دهید و بیان کنید که "چه کسی"، "چه چیزی"، "چرا" و "کجا"

از نتایج پژوهش شما استفاده می‌کند.

- اهمیت و نوآوری موضوع
- نخستین تحلیل جامع ملی از بار آسیب‌های سر در ایران با داده‌های جهانی (GBD). کشف ارتباط معنادار بین اجرای قوانین ترافیکی و کاهش آسیب‌ها، و تأثیر مخرب بلایای طبیعی بر جهش آمار، یافته‌ای نوآورانه برای سیاستگذاری است.
- مهمترین نتایج طرح به زبان غیر تخصصی

آمار آسیب‌های سر در ایران طی ۳۰ سال ۶۷٪ کاهش یافت که از میانگین جهانی بهتر است. مردان ۲ برابر زنان آسیب می‌بینند. تصادفات و سقوط شایع‌ترین علل هستند. قوانین ترافیکی (کمربند ایمنی) موثر بوده اند اما زلزله‌های بزرگ مانند بم (۲۰۰۳) باعث افزایش ناگهانی آمار شده اند.

• موارد کاربرد نتایج طرح

برنامه‌ریزی برای کاهش تصادفات جاده‌ای، تقویت آمادگی در برابر بلایا (به‌ویژه زلزله)، طراحی خدمات توانبخشی برای مصدومان، هدف‌گذاری مداخلات برای گروه‌های پرخطر (مردان، سالمندان)، و تدوین قوانین جدید ترافیکی بر اساس شواهد این پژوهش.

🔗 دو تأثیر و یا کاربرد اصلی پژوهش شما چیست؟

تأثیر اول: ارتقای سیاست‌های پیشگیری از تصادفات ترافیکی با شواهد علمی
تأثیر دوم: هشدار به نهادهای مدیریت بحران برای آمادگی بهتر در برابر بلایا

🔗 محدودیت‌های شواهد و نتایج به دست آمده در طرح شما چه بوده است؟

- عدم دسترسی به داده‌های DALY و مرگ‌ومیر در پلتفرم GBD
- کمبود مطالعات به‌روز برای تفسیر دقیق‌تر روندها
- احتمال ثبت ناقص موارد آسیب‌های سر در سیستم‌های سلامت

🔗 انجام چه پژوهش‌هایی را در ادامه تحقیق خود پیشنهاد می‌دهید که می‌تواند منجر به کاربردی‌تر شدن

نتایج و تأثیر بیشتر یافته‌های شما شود؟

- مطالعات کیفی بر چالش‌های بازماندگان آسیب‌های سر (نیازهای جسمی-روانی)
- ارزیابی هزینه‌اثربخشی مداخلات پیشگیرانه (مانند نوسازی جاده‌ها)
- طراحی سیستم‌های پایش ملی آسیب‌های سر با قابلیت ثبت فوری

🔗 ادامه مسیر کاربردی کردن یا اجرای پژوهش‌های آتی، به چه حمایت‌هایی از سمت مسوولین و نهادهای

مرتبط نیاز دارد؟

- اختصاص بودجه برای ایجاد سامانه‌ی ثبت الکترونیک آسیب‌های تروماتیک
- همکاری مجلس و پلیس راهور برای اجرای سخت‌گیرانه‌تر قوانین ترافیکی

- ادغام برنامه‌های آمادگی در برابر بلایا در طرح‌های ملی

آیا نتایج طرح شما منجر به تغییری در ابعاد اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، بهداشتی، آموزشی، ارزش‌های دینی یا قوانین سازمان غذا و دارو شده است؟

تاکنون تغییرات ملموسی گزارش نشده است، اما یافته‌ها پتانسیل بالایی برای اثرگذاری دارند:

- سیاستی: فشار برای اجرای قوانین ترافیکی (کمر بند ایمنی صندلی عقب)
- بهداشتی: تاکید بر غربالگری آسیب‌های سر پس از بلایا
- فرهنگی: افزایش آگاهی عمومی درباره ارتباط حوادث و سوانح با آسیب‌های مرگبار و ناتوان کننده مغزی

در صورتی که این طرح منتج به مقاله شده است لینک مقاله (ها) را اعلام کنید.

مقاله منتج از این طرح تحت عنوان: The Burden of Head Injuries in Iran from 1990 to 2019: Findings from The Global Burden of Disease Study 2019 در مجله وزین Archives of Academic Emergency Medicine که جزو مجلات Q1 و ۵٪ تاپ (بر اساس SNIP) می باشد منتشر شده است (<https://doi.org/10.22037/aaem.v13i1.2391>).

اگر مخاطبان یا سایر پژوهشگران بخواهند با شما ارتباط برقرار کنند، مسیر ارتباطی شما چیست؟

مرکز تحقیقات تروما و پژوهش‌های جراحی سینا: ۶۶۷۵۷۰۰۲ (روزهای دوشنبه و چهارشنبه ساعت ۱۲ تا ۱۴)؛ یا ایمیل sharif.mahdi@gmail.com

حداکثر چهار مرجع اصلی استفاده شده در طرح خود را ذکر نمایید:

1. Majdan M, Melichova J, Plancikova D, Sivco P, Maas AIR, Feigin VL, et al. Burden of Traumatic Brain Injuries in Children and Adolescents in Europe: Hospital Discharges, Deaths and Years of Life Lost. Children.2022;9:105.
2. Lecky FE, Otesile O, Marincowitz C, Majdan M, Nieboer D, Lingsma HF, et al. The burden of traumatic brain injury from low-energy falls among patients from 18 countries in the CENTER-TBI Registry: A comparative cohort study. PLoS Med. 2021;18(9):e1003761.

3. Maleki MS, Mazaheri SA, Hosseini SH, Majdabadi HA, Poursadeqiyani M, Faghihi A, et al. Epidemiology of Traumatic Brain Injury in Iran: A Systematic Review and Meta-Analysis. Iran J Public Health. 2023;52(9):1818-31.
4. Rahimi-Movaghar V, Saadat S, Rasouli MR, Ghahramani M, Eghbali A. The incidence of traumatic brain injury in Tehran, Iran: a population-based study. Am Surg. 2011;77(6):e112-4.

✍ در خاتمه، اگر توضیح یا نکته دیگری باقی مانده، بیان کنید.

این پژوهش می تواند پایه‌ای برای اقدام عملی در دو مورد زیر باشد:

- افزایش چشمگیر آسیب‌ها در سالمندان بالای ۸۰ سال هشدار برای تقویت مراقبت‌های سالمندی است.
- داده‌ها اثربخشی قوانین ترافیکی را تأیید می‌کنند لذا توسعه این قوانین نجات‌بخش خواهد بود.

شناسنامه خبر

عنوان طرح: تعیین بار آسیب تروماتیک مغزی در ایران

کد طرح: ۶۶۴۶۱

مجری اصلی: دکتر مهدی شریف‌الحسینی

تاریخ اختتام: ۱۴۰۳/۰۸/۱۹

لینک مقاله: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC11512717>

